

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВОЛИНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ**

«Затверджено»

Голова приймальної комісії
Волинського національного
університету імені Лесі Українки

Анатолій ЦЬОСЬ
« 19 » *февраля* 2021 р.

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ ДО АСПРАНТУРИ
ДЛЯ ВСТУПУ НА НАВЧАННЯ НА ОСНОВІ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ
МАГІСТРА (ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНОГО РІВНЯ СПЕЦІАЛІСТА)
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD)
ГАЛУЗІ ЗНАНЬ 07 УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ
ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 071 ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ
(освітньо-наукова програма «Облік і аудит»)**

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вступного випробування призначена для вступників в аспірантуру за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування».

Вступне випробування буде проводитися з обліку, аналізу та оподаткування.

Вступник повинен продемонструвати ґрунтовні знання історичних засад розвитку теорії і практики обліку, аналізу, оподаткування, ідейних вчень класиків обліку, аналізу, оподаткування, фундаментальних постулатів та парадигм обліку, новітніх прогресивних тенденцій розвитку обліку та оподаткування.

Програма вступного випробування включає в себе розподіл навчального матеріалу за основними темами, перелік питань до іспиту та список рекомендованої літератури.

ТЕМАТИЧНИЙ ВИКЛАД ЗМІСТУ ПРОГРАМИ

Тема 1. Господарський облік, його суть і характеристика

В даній темі розглядається бухгалтерський облік – як інформаційна система підприємства, що забезпечує систему управління необхідною інформацією для прийняття рішень. Завдання та облікові вимірники, що використовуються в бухгалтерському обліку. Облікові вимірники включають натуральні вимірники, трудові і грошовий вимірник. Користувачі інформації поділяються на внутрішніх і зовнішніх. Державне регулювання бухгалтерського обліку провадиться через ряд нормативно-правових документів: закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», національні стандарти бухгалтерського обліку, План рахунків бухгалтерського обліку, інструкції, рекомендації.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Суть господарських засобів та їх класифікація. Господарські засоби (ресурси, майно, активи) забезпечують господарську діяльність підприємства. Поділ їх на оборотні і необоротні зумовлений особливостями кругообігу засобів в процесі діяльності. Необоротні засоби тривалий час використовуються на підприємстві, вони можуть мати матеріальну, нематеріальну і фінансову форми. Оборотні активи є одноразові у використанні і переносять свою вартість на продукцію, витрати Джерела утворення господарських засобів є власні і залучені. Власні характеризуються величинами капіталу, залучені джерела характеризуються зобов'язаннями. Метод бухгалтерського обліку.

Тема 3. Методичні прийоми бухгалтерського обліку та їх використання на підприємствах

Прийоми хронологічного і систематичного спостереження включають документацію і інвентаризацію. Прийоми вимірювання господарських засобів і процесів складаються з оцінки і калькуляції. Методичні прийоми реєстрації та класифікації даних з метою їх систематизації включають рахунки і подвійний запис. Методичні прийоми узагальнення інформації з метою звітності об'єднують складання балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів, звіту про власний капітал.

Тема 4. Бухгалтерський баланс

Балансовий метод відображення інформації полягає у розмежуванні господарських засобів і джерел їх утворення за функціональними ознаками: за складом і розміщенням і за джерелами утворення. Побудова бухгалтерського балансу. Бухгалтерський баланс поділяється на актив і пасив. Актив включає два розділи, а пасив три розділи. Баланс як форма звітності регламентується НСБО 1. Форма, структура і зміст балансу. Типи господарських операцій і їх вплив на бухгалтерський баланс, є чотири типи господарських операцій.

Тема 5. Рахунки бухгалтерського обліку і подвійний запис

Поняття про рахунки і їх будову. Рахунки бухгалтерського обліку є способом групування господарських операцій за економічно однорідними ознаками для систематичного

контролю за наявністю і змінами засобів та їх джерел у процесі господарської діяльності. Активні, пасивні, активно-пасивні рахунки. Обороти і сальдо. Накопичена інформація про рух об'єкта обліку, відображеного за дебетом і кредитом, називається оборотом. Активні рахунки мають тільки дебетовий залишок (оскільки не можна використати засобів більше, ніж їх надійшло), а пасивні – тільки кредитовий, оскільки джерела засобів обмежуються наявними господарськими засобами. Подвійне відображення на операцій рахунках. Взаємозв'язок між рахунками, що виникає шляхом подвійного запису, називається кореспонденцією рахунків, а такі рахунки кореспондуючими. Кореспонденції рахунків. Подвійний запис – не тільки принцип однакового відображення операцій на рахунках, а й основний технічний прийом бухгалтерського обліку. Рахунки синтетичного та аналітичного обліку. Субрахунки. Узагальнення даних поточного обліку. Оборотні відомості. Класифікація і план рахунків.

Тема 6. Документація, інвентаризація

Документація, її значення. Документ є письмовим доказом фактичного здійснення господарської операції або письмовим розпорядженням на право її здійснення. Документація є важливим елементом методу бухгалтерського обліку, вона служить для первинного спостереження за господарськими операціями і є обов'язковою умовою для відображення їх в обліку. Класифікація документів. Вимоги до змісту й оформлення документів. Порядок перевірки й опрацювання документів. Прийняті документи підлягають опрацюванню, мета якого — підготувати документи до наступних записів у реєстри синтетичного й аналітичного обліку. Документооборот та організація зберігання документів. Документообігом називається рух документів у процесі їх оперативного використання і бухгалтерського опрацювання з моменту складання або одержання від інших підприємств і організацій до передачі на зберігання в архів після запису в облікові реєстри. Інвентаризація, її значення і види. Порядок проведення й оформлення інвентаризації. Відображення інвентаризаційних різниць.

Тема 7. Оцінювання і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Суть оцінки ресурсів підприємства. Оцінка — це спосіб вартісного вимірювання господарських засобів, джерел їх утворення, а калькуляція — спосіб вартісного вимірювання процесів придбання матеріальних цінностей, виробництва продукції, їх реалізації, а також окремих етапів процесу розширеного відтворення. Грошовим вираженням вартості під оцінки активів і господарських операцій є ціна, яка складається з таких елементів: собівартості реалізації; накладних витрат (адміністративні, збутові тощо); прибутку; податків; торговельних націнок (знижок). Основою формування ціни виробника продукції є собівартість виробництва продукції. Калькулювання та її види.

Тема 8. Облік основних господарських процесів

Основні показники господарської діяльності. Облік процесу постачання. Придбані виробничі запаси у бухгалтерському обліку оцінюються за первісною (фактичною) собівартістю, Облік процесу виробництва. Процес виробництва займає центральне місце у схемі кругообігу господарських засобів. Під цим процесом розуміють сукупність господарських операцій, пов'язаних із виготовленням продукції (виконанням робіт, наданням послуг). Він здійснюється під дією засобів праці і самої праці на предмети праці. Це зумовлює відповідні витрати підприємства на виробництво продукції: вартість матеріалів витрачених на виготовлення продукції; заробітної плати, нарахованої працівникам, амортизацію основних засобів і нематеріальних активів, зайнятих у виробництві, та інші. Облік процесу збуту (реалізації продукції). Процес реалізації є завершальним етапом кругообороту капіталу підприємства і характеризується сукупністю операцій з продажу готової продукції споживачам, завдяки яким натуральна форма продукту в результаті обміну набуває грошової форми. Процес тісно пов'язаний із кінцевими результатами діяльності підприємства і здійснюється на основі угод про поставку виробленої підприємством продукції. Продукція реалізується за відпускними цінами, де ціна встановлюється з таким розрахунком, щоб підприємство відшкодувало витрати на виробництво продукції, витрати на реалізацію, а також отримало прибуток. Прибуток, у свою чергу, є власним джерелом розширення виробництва.

Тема 9. Облікові реєстри, техніка, форми та організація обліку на промислових підприємствах

Регістри бухгалтерського обліку: поняття і види. Облікові реєстри – це носії інформації спеціального формату і будови (паперові, машинні), призначені для реєстрації, групування й узагальнення господарських операцій, оформлених відповідними первинними документами. Техніка облікової реєстрації. Записи господарських операцій у реєстрах називаються обліковою реєстрацією. Порядок відображення господарських операцій в облікових реєстрах залежить від форми бухгалтерського обліку, що застосовується на підприємстві. При певних формах бухгалтерського обліку (наприклад, меморіально-ордерній) операції спочатку відображають у реєстрах синтетичного обліку, а потім аналітичного. Форми бухгалтерського обліку. Помилки в бухгалтерських записах, способи їх виявлення і виправлення.

Тема 10. Облік основних засобів

Економічна суть основних засобів. До основних засобів, завдяки яким у процесі виробництва працівник впливає на матеріальні ресурси, належать матеріальні об'єкти (виробничі будинки, споруди, машини, транспортні засоби), а також комунікації, що забезпечують виробничий процес (шляхи сполучення, мости, лінії електропередач та ін.). Сукупна вартість основних засобів визначає виробничу потужність підприємства, рівень фондодідачі, фондомісткості, фондоозброєності й ряд інших техніко-економічних показників діяльності підприємства. Основні засоби – матеріальні активи, які підприємство утримує для використання їх в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних або соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року або операційного циклу (якщо він довший за рік). Класифікація основних засобів, їх оцінка та індексація. Аналітичний облік основних засобів. В аналітичному обліку об'єкт основних засобів – це закінчений пристрій з усіма пристосуваннями і приладдями до нього Синтетичний облік надходження і вибуття основних засобів. Для обліку й узагальнення інформації про наявність та рух власних або отриманих на умовах фінансового лізингу об'єктів і орендованих цілісних майнових комплексів, які входять до складу основних засобів, призначено рахунок 10 „Основні засоби”, він є балансовим, активним. Облік зносу і амортизації основних засобів. Інвентаризація - основа контролю за рухом і зберіганням основних засобів.

Тема 11. Облік нематеріальних активів

Облік нематеріальних активів. Норми П(С)БО 8 „Нематеріальні активи” застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами незалежно від форм власності (крім бюджетних установ). Нематеріальний актив – це немонетарний актив, який не має матеріальної форми, може бути ідентифікований та утримується підприємством для використання більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік) для виробництва, торгівлі, в адміністративних цілях чи надання в оренду іншим особам. Вартість нематеріального активу (як, власне, і будь-якого іншого) має бути достовірно визначена. Склад нематеріальних активів — це сукупність прав підприємства розпоряджатися об'єктами інтелектуальної та промислової власності та переваг підприємства порівняно з іншими суб'єктами підприємницької діяльності. Облік інших необоротних активів.

Тема 12. Облік виробничих запасів

Визнання та первинна оцінка виробничих запасів, як складової частини запасів згідно ПСБО 9 ”Запаси”. Запаси – оборотні активи підприємства, які використовуються переважно в одному операційному циклі діяльності підприємств або в період до одного року. Виробничі запаси складають основу виготовлюваної продукції (сировина і основні матеріали), сприяють процесу її виготовлення або покращують властивості готової продукції. Методологічні засади формування інформації про визнання, оцінку запасів, їх розкриття у фінансовій звітності визначено у П(С)БО 9 „Запаси”. Одиницею обліку запасів є їх однорідна група або вид. Деталізацію об'єктів обліку запасів підприємство здійснює самостійно, відповідно до управлінських потреб та витрат на ведення обліку. у момент надходження запаси повинні бути оцінені за первісною вартістю, і для кожного випадку надходження запасів необхідно знати, що є первісною вартістю і як її визначити. Оцінка виробничих запасів. Документальне оформлення надходження та витрачання виробничих запасів. Облік виробничих запасів на

складі та його зв'язок із обліком бухгалтерії. Синтетичний облік надходження і використання виробничих запасів. Контроль за використанням матеріалів у виробництві. Облік МШП.

Тема 13. Облік грошових коштів та дебіторської заборгованості

Економічна сутність грошового обігу та розрахунків. Готівка (готівкові кошти) – це грошові знаки національної валюти України – банкноти та монети. Платежі готівкою підприємств, підприємців і фізичних осіб за реалізовану продукцію (товари, виконані роботи, надані послуги) і за операціями, які безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна, називаються готівковими розрахунками. Розрахунки можуть здійснюватися і в готівковій, і в безготівковій формі. Безготівкові розрахунки виникають при перерахуванні грошових коштів з рахунка підприємства-платника на рахунок підприємства-отримувача. Фінансовим посередником у цих розрахунках є банк, який надає послуги своїм клієнтам-підприємствам. Облік касових операцій. Облік коштів на розрахунковому рахунку. Облік розрахунків за товарними операціями. Облік розрахунків за нетоварними операціями.

Тема 14. Облік фінансових інвестицій

Суть фінансових інвестицій, їх оцінка і класифікація. Фінансові інвестиції визнаються як активи, які утримуються підприємством для: – одержання доходів у вигляді дивідендів або відсотків від їх володіння; – набуття вигідних відносин з іншими підприємствами або контролю над їх діяльністю; – майбутні вигоди від зростання вартості здійснених інвестицій. Залежно від мети здійснення фінансових інвестицій підприємство може отримувати дохід, набувати контроль над об'єктом інвестування та мати інші вигоди. Дохід від інвестицій – це отримання процентів або дивідендів. Вплив здійснюється для отримання і нематеріальних вигід – доступ до технології або гудвілу, якими володіє підприємство-об'єкт інвестування, вплив на його фінансову, комерційну та господарську діяльність. Облік фінансових інвестицій методом участі в капіталі. Відображення в фінансовій звітності фінансових інвестицій

Тема 15. Облік власного капіталу

Майно і власний капітал підприємства. Під час створення підприємства капітал інвестується у придбання майна (матеріальних цінностей, основних засобів, необоротних і нематеріальних активів) та у фінансові ресурси, які в сукупності становлять статутний капітал. Крім нього, у процесі діяльності підприємства нагромаджується інший капітал. У сукупності сума різних капіталів має назву власного капіталу. Облік статутного капіталу. Під час створення нового підприємства затверджується його статут, в якому зазначається розмір виділених грошей, основних і оборотних засобів із детальним їх описом, тому цей капітал й отримав назву статутного. Облік вилученого і неоплаченого капіталу. Облік додаткового і резервного капіталу. Облік прибутку і розрахунків з учасниками. Облік забезпечень.

Тема 16. Облік зобов'язань

Суть зобов'язань за П(С)БО 11 "Зобов'язання". Під зобов'язаннями розуміють заборгованість підприємства, котра виникає внаслідок минулих подій і погашення якої в майбутньому, як очікується, викличе скорочення (зменшення) ресурсів підприємства, що втілюють у собі економічні вигоди. Для визначення зобов'язань повинні бути дотримані дві умови: - оцінка їх може бути достовірно визначена; - існує ймовірність зменшення економічних вигод унаслідок їх погашення. Оцінка зобов'язань відіграє значну роль при формуванні облікової політики підприємства. Під час оцінки зобов'язань важливо застосовувати принцип обачності, що передбачає використання в бухгалтерському обліку методів оцінки, які повинні запобігати заниженню сум визнаних зобов'язань. Облік довгострокових зобов'язань. Довгострокове зобов'язання – зобов'язання, на яке нараховуються відсотки і підлягає погашенню протягом дванадцяти місяців від дати балансу, якщо первісний термін погашення перевищував дванадцять місяців, і до затвердження фінансової звітності існує договір про переоформлення цього зобов'язання як довгострокового. Облік поточних зобов'язань. Поточне зобов'язання – зобов'язання, яке буде погашене у процесі звичайного операційного циклу підприємства або має бути погашене протягом дванадцяти місяців з дати балансу. Облік заборгованості постачальникам. Облік заборгованості перед іншими кредиторами.

Тема 17. Облік праці, її оплати та соціального страхування

Форми та системи оплати праці. Оплата праці має певну структуру, яка визначається співвідношенням таких її частин: - основної заробітної плати (винагорода за виконану роботу працівникам за тарифними ставками чи окладами і за відрядними розцінками за обсяг роботи); - додаткової заробітної плати (винагорода за роботу понад встановлені норми, за окремі показники й особливі умови праці. Сюди входять доплати, надбавки, компенсації, що передбачені законодавством, премії за виконання виробничих завдань і функцій); - інші заохочувальні та компенсаційні виплати (виплати за результатами роботи за рік, премії за спеціальними системами, компенсаційні грошові та матеріальні виплати, що не передбачені законодавством або виплачуються понад встановлені законом норми). Документальне оформлення праці і зарплати. Порядок нарахування заробітної плати та утримань із зарплати. Законодавство України передбачає утримання із нарахованої заробітної плати працівників підприємства частини грошей, що обумовлено системою оподаткування, доходів фізичних осіб, формуванням доходів Пенсійного фонду та органів соціального страхування, практикою судочинства тощо. Облік зарплати та нарахувань на неї у системі рахунків бухгалтерського обліку. Облік відрахувань на соціальні заходи.

Тема 18. Облік витрат діяльності підприємства

Витрати згідно з П(С)БО 16 "Витрати": класифікація, оцінка. Під витратами розуміють „зменшення економічних вигод протягом облікового періоду внаслідок вибуття або амортизації активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу, пов'язаного з виплатами учасникам або вилученням капіталу власником) за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені". Витрати, які неможливо прямо пов'язати з доходом певного періоду, відображаються у складі витрат того звітного періоду, в якому вони були здійснені. Якщо актив забезпечує одержання економічних вигод протягом кількох звітних періодів, то витрати визнаються шляхом систематичного розподілу його вартості (наприклад, у вигляді амортизації) між відповідними звітними періодами. Виробничі витрати – витрати на виготовлення продукції та загальновиробничі (накладні) витрати. Виробничі витрати поділяються на прямі та непрямі (загальновиробничі, накладні) витрати. Облік прямих витрат і непрямих витрат. Непрямі витрати, як правило, пов'язані з виробництвом кількох видів продукції, а тому вони прямо на собівартість тієї або іншої продукції не можуть бути зараховані. Вони включаються до собівартості окремих видів продукції. До них належать загальновиробничі витрати. Облік витрат основного та допоміжних виробництв. Зведений облік витрат на виробництво.

Тема 19. Облік доходів і фінансових результатів

Основи побудови обліку доходів і витрат. Забезпечення грошових надходжень, які потрібні для відшкодування витрат виробництва й обороту, своєчасного виконання фінансових зобов'язань перед державою, банками та іншими суб'єктами господарювання, формування доходів і прибутку, є найважливішою стороною діяльності підприємств. У бухгалтерському обліку доходи — це збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, унаслідок чого збільшується власний капітал підприємства (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків засновників). Класифікація діяльності. Облік доходів і витрат від операційної діяльності. У бухгалтерському обліку і фінансовій звітності доходи відображаються в момент їхнього виникнення незалежно від дати надходження або сплати грошових коштів — це означає, що облік доходів і складання звітності здійснюється на підставі облікового принципу нарахування. Облік доходів від фінансової і іншої діяльності. Облік надзвичайних доходів і витрат. Облік фінансових результатів.

Тема 20. Фінансова звітність

Вимоги до складання фінансової звітності. Фінансова звітність – це сукупність форм звітності, складених на основі даних фінансового обліку для одержання користувачем узагальненої інформації про фінансовий стан і діяльність підприємства, а також змінах у його фінансовому стані за звітний період в установленій формі для прийняття цим користувачем визначених ділових рішень. Фінансова звітність підприємства не становить комерційної таємниці, крім випадків, передбачених законодавством. Контроль за дотриманням законодавства про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні здійснюють

відповідні органи в межах їх повноважень, передбачених законами. Склад і характеристика форм фінансової звітності.

Тема 21. Облік на підприємствах малого бізнесу

Малими підприємствами можуть бути державні підприємства, акціонерні товариства, товариства з повною і обмеженою відповідальністю, приватні підприємства, підприємства інших організаційних форм – юридичні особи. Фізичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності до малих підприємств не належать. Малі підприємства мають різні технологічні особливості залежно від виду діяльності: виробництво продукції, торгівля, виконання робіт, надання послуг тощо. Особливості ведення обліку на підприємствах малого бізнесу. Особливості оподаткування діяльності підприємств малого бізнесу. Склад фінансової звітності на малих підприємствах.

Тема 22. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку

Гармонізація та стандартизація обліку у міжнародному масштабі. Загальноприйняті принципи бухгалтерського обліку. Міжнародні організації зі стандартизації обліку. Склад і загальна характеристика міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Системи обліку і їх класифікація.

Тема 23. Мета, зміст і організація управлінського обліку

Сутність та завдання управлінського обліку. Етапи розвитку управлінського обліку. Предмет і об'єкти управлінського обліку. Принципи та функції управлінського обліку. Місце управлінського обліку в системі. Плану рахунків України. Функції бухгалтера-аналітика. Організація управлінського обліку на підприємствах.

Тема 24. Склад витрат виробництва

Склад виробничих витрат в Україні. Категорії витрат: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці, інші прямі витрати, загально виробничі витрати. Склад невиробничих витрат в Україні. Категорії витрат: адміністративні витрати, витрати на збут і інші операційні витрати. Класифікація витрат відповідно до П(с)БО 3 “Звіт про фінансові результати”.

Тема 25. Класифікація і поведінка витрат

Поняття та необхідність обліку витрат. Класифікація витрат в управлінському обліку. Класифікація витрат для оцінки запасів та визначення фінансових результатів. Класифікація витрат для прийняття управлінських рішень. Класифікація витрат для контролю виконання. Методи вивчення поведінки витрат. Функції витрат. Технологічний аналіз. Метод аналізу облікових даних. Метод вищої-нижчої точки. Регресійний аналіз. Метод найменших квадратів. Спрощений статистичний аналіз. Вибір серед функцій витрат. Технологічний аналіз. Метод аналізу облікових даних. Метод вищої-нижчої точки. Регресійний аналіз. Метод найменших квадратів. Спрощений статистичний аналіз. Вибір серед функцій витрат.

Тема 26. Методи обліку і калькулювання витрат

Облік витрат та фактори, що впливають на його побудову. Класифікація методів обліку витрат і калькулювання. Поняття калькуляції та види калькуляції. Собівартість та види собівартості.

Тема 27. Облік і калькулювання за повними витратами

Попередільний (попроцентний) метод обліку витрат. Позамовний метод калькулювання. Метод обліку фактичних витрат. Нормативний метод обліку і калькулювання. Калькуляційні одиниці. Метод однорідних секцій. Метод стандарт - кошту. Метод нормативного розподілу постійних витрат. Метод обліку витрат на основі видів діяльності. Облік і розподіл непрямих витрат.

Тема 28. Облік і калькулювання за змінними витратами

Необхідність і можливість переходу від обліку і калькулювання повної собівартості продукції до обліку і калькулювання неповної собівартості. Характеристика і сфера застосування простого директ - кошту. Особливості розвинутого директ - кошту, його переваги і можливості. Проблеми сучасного управлінського обліку. Зародження і розвиток стратегічного обліку.

Тема 29. Облік і калькулювання за нормативними витратами

Історія розвитку і впровадження нормативного методу обліку витрат і калькулювання. Порівняльна оцінка елементів методу стандарт - кост і нормативного методу. Організація

нормативного господарства підприємства і складання нормативних калькуляцій. Облік зміни норм. Аналіз відхилень від норм і управління за ними. Метод сигнального документування. Метод партійного розкрою. Інвентарний метод.

Тема 30. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності та прибутку

Прийняття рішень і планування діяльності на основі аналізу взаємозв'язку «витрати - обсяг - прибуток». Методи аналізу «витрати - обсяг - прибуток». Визначення обсягу реалізації для отримання запланованої величини операційного прибутку. Визначення величини прибутку у разі запланованого обсягу реалізації. Визначення точки беззбитковості. Визначення зони безпеки діяльності підприємства. Графічні методи аналізу: Графік беззбитковості. Графік маржинального доходу. Графік прибутку. Припущення аналізу «витрати - обсяг - прибуток».

Тема 31. Аналіз релевантності інформації для прийняття управлінських рішень

Релевантний підхід до управління. Поняття про релевантність облікової інформації та її вплив на прийняття рішень. Класифікація поточних управлінських рішень. Пошук альтернативних варіантів дій і вибір найбільш оптимального з них.

Критерії визначення релевантної інформації. Аналіз варіантів альтернативних рішень. Рішення стосовно запасів. Рішення стосовно ціноутворення.

Тема 32. Бюджетування і контроль

Бюджет як інструмент системи управлінського контролю, його сутність і функції. Види і форми бюджетів. Характеристика операційного і фінансового бюджетів. Порядок складання і призначення бюджетів. Бюджетний баланс. Призначення і порядок складання гнучких бюджетів. Аналіз відхилень з використанням гнучкого бюджету.

Тема 33. Облік і контроль за центрами відповідальності

Поняття і класифікація центрів відповідальності. Принципи обліку, звітності та оцінки діяльності центрів відповідальності. Облік і оцінка діяльності центрів витрат. Облік і оцінка діяльності центрів прибутку. Облік і оцінка діяльності центру інвестицій. Поняття про трансфертні ціни та їх застосування. Особливості обліку і звітності по сегментах бізнесу.

Тема 34. Взаємозв'язок управлінського та фінансового обліку

Взаємозв'язок та відмінності управлінського та фінансового обліку за різними ознаками.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ НА ІСПИТ

1. Бухгалтерський облік. Предмет, об'єкт, завдання, облікові вимірники.
2. Бухгалтерський облік як інформаційна система підприємства.
3. Метод бухгалтерського обліку та його елементи.
4. Рахунки бухгалтерського обліку: активні, пасивні, активно-пасивні.
5. Рахунки синтетичного, аналітичного обліку, субрахунки та подвійне відображення операцій на рахунках.
6. Класифікація рахунків, план рахунків.
7. Побудова бухгалтерського балансу, активи і пасиви підприємства.
8. Типи господарських операцій і їх вплив на бухгалтерський баланс.
9. Загальні принципи обліку процесу постачання.
10. Загальні принципи обліку процесу виробництва.
11. Загальні принципи обліку процесу реалізації.
12. Документування і вимоги щодо оформлення документів.
13. Інвентаризація майна і стану розрахунків.
14. Форми ведення бухгалтерського обліку.
15. Оцінка і калькуляція як методи бухгалтерського обліку.
16. Економічна суть основних засобів, їх класифікація, оцінка.
17. Синтетичний облік надходження основних засобів.
18. Синтетичний облік вибуття основних засобів.
19. Облік амортизації основних засобів.

20. Аналітичний облік і документування операцій з основними засобами.
21. Визнання та оцінка запасів підприємства.
22. Облік виробничих запасів та МШП.
23. Облік ремонтів і поліпшень основних засобів.
24. Інвентаризація виробничих запасів та контроль за наявністю і використанням матеріалів.
25. Групування та облік витрат виробництва за елементами і статтями калькуляції.
26. Відображення в обліку прямих витрат у собівартості продукції.
27. Відображення в обліку непрямих витрат у собівартості продукції.
28. Облік незавершеного виробництва.
29. Облік процесу виробництва в системі розрахунків.
30. Облік адміністративних витрат та витрат на збут продукції.
31. Облік готової продукції та її оцінка.
32. Аналітичний облік готової продукції та його документування.
33. Організація обліку касових операцій.
34. Форми безготівкових розрахунків в Україні.
35. Первинний та синтетичний облік операцій на поточному рахунку. Облік валютних коштів.
36. Облік розрахунків з підзвітними особами. Порядок складання первинних документів при розрахунках з підзвітними особами.
37. Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками.
38. Облік розрахунків з покупцями і замовниками. Резерв сумнівних боргів.
39. Облік розрахунків по претензіях, за завданими збитками та за нарахованими доходами.
40. Облік розрахунків з бюджетом та позабюджетними фондами.
41. Форми і системи оплати праці.
42. Порядок нарахування заробітної плати.
43. Синтетичний облік нарахування і утримань із заробітної плати.
44. Облік відрахувань на соціальні заходи.
45. Облік статутного капіталу.
46. Облік додаткового і резервного капіталу.
47. Облік забезпечень і цільового фінансування.
48. Облік використання прибутку та розрахунків з учасниками.
49. Облік довгострокових зобов'язань.
50. Формування собівартості готової продукції.
51. Облік доходів, фінансових результатів від операційної діяльності.
52. Облік доходів від іншої діяльності.
53. Облік неоплаченого і вилученого капіталу.
54. Облік кредитів банків.
55. Облік доходів, витрат і фінансового результату від фінансової діяльності.
56. Організація фінансового і управлінського обліку на підприємстві.
57. Основи організації та побудова обліку витрат.
58. Синтетичний облік нематеріальних активів.
59. Звітність підприємства.
60. Поняття про регістри бухгалтерського обліку та їх види.
61. Аналіз варіантів альтернативних рішень.
62. Аналіз відхилень.
63. Аналіз чутливості прибутку.
64. Аналіз як інструмент контролю витрат.
65. Бюджетування життєвого циклу продукції.
66. Вибір стратегії і довгострокове фінансове планування.
67. Види і форми бюджетів.
68. Витрати, затрати, валові витрати: особливості та сутність економічних категорій.
69. Відмінності та взаємозв'язок між управлінським та фінансовим обліком.
70. Доходи та витрати як об'єкти управління.
71. Етапи розвитку управлінського обліку.
72. Етапи управління діяльністю підприємства.

73. Калькулювання за замовленнями і за процесами.
74. Калькулювання за змінними витратами.
75. Калькулювання за нормативними витратами.
76. Калькулювання за повними витратами.
77. Мета аналізу «витрати-обсяг-прибуток».
78. Мета і сутність калькулювання витрат.
79. Методи визначення точки беззбитковості.
80. Методи розподілу непрямих витрат.
81. Місце контролю в процесі управління діяльністю підприємства.
82. Моделі поведінки витрат.
83. Напрямки класифікації витрат.
84. Облік витрат для прийняття управлінських рішень.
85. Облік діяльності центрів витрат.
86. Облік діяльності центрів доходів.
87. Облік матеріальних витрат.
88. Облік трудових витрат.
89. Обліково-аналітичне забезпечення прийняття рішень.
90. Особливості розподілу непрямих витрат.
91. Предмет, метод, принципи і функції управлінського обліку.
92. Прийняття рішень в умовах кризи.
93. Процес прийняття рішень і релевантність облікової інформації.
94. Процес прийняття рішень.
95. Роль і значення управлінського обліку в системі управління.
96. Роль та місце бухгалтера-аналітика у процесі управління підприємством.
97. Склад та види собівартості.
98. Статичні та гнучкі бюджети.
99. Сутність і функції бюджетування.
100. Сутність та методика визначення маржинального доходу.
101. Сутність центрів відповідальності.
102. Суть непрямих витрат.
103. Трансфертне ціноутворення.
104. Управління адміністративними витратами.
105. Управління витратами на збут.
106. Управління загальновиробничим витратами.
107. Управління прямими витратами.
108. Управлінський облік в системі рахунків.
109. Управлінський облік як інформаційна система.
110. Фактори зниження собівартості.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України “Бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні” від 16.07.1999р, № 996 XIV (із змінами та доповненнями). // Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Закон. Положення. Інструкції: Зб. норм.-прав. актів / Упоряд. Д.О.Горлов, І.В.Шпак. - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 232 с.

2. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 291 (із змінами та доповненнями). // Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Закон. Положення. Інструкції: Зб. норм.-прав. актів / Упоряд. Д.О.Горлов, І.В.Шпак. - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 232 с.

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань та господарських операцій підприємств і організацій, затверджена наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. № 29) (із змінами та доповненнями).

// Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Закон. Положення. Інструкції: Зб. норм.-прав. актів / Упоряд. Д.О.Горлов, І.В.Шпак. - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 232 с.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 - 30, затверджені наказами Міністерства фінансів України. // Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Закон. Положення. Інструкції: Зб. норм.-прав. актів / Упоряд. Д.О.Горлов, І.В.Шпак. - К.: Юрінком Інтер, 2002. – 232 с.

5. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку 2002: Пер. з англ. / за ред. С.Ф. Голова . - К.: ФПБАУ, 2002. – 1272 с.

6. Інструкція з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів та документів і розрахунків, затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 11.08.1994р. № 69 (із змінами та доповненнями). // Бухгалтерський облік та звітність в Україні : Збірник нормативно-правових актів / Уклад. М.І.Камлик. – К.: Атака, Літера ЛТД, 2001. – 752 с.

7. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Підручн. для вузів. – Житомир: ЖІТІ, 2002. – 640 с.

8. Бухгалтерський облік і фінансова звітність в Україні : Навчально-практичний посібник /За ред. С.Ф.Голова. - Дніпропетровськ, ТОВ "Баланс-клуб", 2002. – 768 с.

9. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі: Практ. посібн. – К.:Лібра, 2001. – 840с.

10. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів вузів спеціальності 7.050.106 "Облік і аудит"/ За ред. проф. Ф.Ф.Бутинця – 6-е вид, перероб. і доп. – Житомир : ПП "Рута", 2005.– 756с.

11. Грабова Н.М, Кривоносів Ю. Г. Облік основних операцій у бухгалтерських проводках. Навч. посібник: 3-тє вид.К , А.С.К. ,2000, 504с.

12. Грабова Н.М., Домбровський В М. Бухгалтерський облік на виробничих і торгівельних підприємствах 2000. Навч. посібник для студентів вузів/ Під ред. М В Кужельного К., А.С.К., 2000, 624с.

13. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посібн./ За ред. М.В. Кужельного. – К.: АСК, 2001. – 272с.

14. Кужельний М.В., Линник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. - К.: КНЕУ, 2001. – 334с.

15. Лень В.С., Гливенко В.В. Бухгалтерський облік в Україні :основи та практика: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. - 576с.

16. Лилищенко О.В. Бухгалтерський фінансовий облік. Навчальний посібник– київ : Центр учбової літератури 2003. - 524.с.

17. Кім Г., Сопко В.В.,Кім С.Г. Бухгалтерський облік: первинні документи та порядок їх заповнення: Навчальний посібник – Київ: Центр навчальної літератури, 2004.–440с.

18. Організація бухгалтерського обліку. 2-е вид.,доп. і перероб.– Житомир ЖІЖІ, 2001. – 576 с.

19. Пушкар М.С.Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль: карт-бланш, 2002. – 628 с.

20. Аналіз фінансового стану виробничої та комерційної діяльності підприємства: Навч. посіб. / Шилов В. П., Верхоглядова Н. І., Ільїна С. Б. та ін. — К.: Кондор, 2007. — 240 с.

21. Баканов М. И., Мельник М. В., Шеремет А. Д. Теория экономического анализа / Под ред. М. И. Баканова. — 5-е изд., перераб. И доп. — М.: Финансы и статистика, 2008. — 536 с.

22. Барабаш Н. С. Аналіз господарської діяльності: Навч. посіб. — К.: КНТЕУ, 2005. — 396 с.

23. Бутко А. Д. Теорія економічного аналізу: Підручник. — К.: КНТЕУ, 2005. — 411 с.

24. Вічевич А. М., Максимець О. В. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — Л.: Афіша, 2004. — 140 с.

25. Гадзевич О. І. Основи економічного аналізу і діагностики фінансово-господарської діяльності підприємств: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2004; 2007. — 180 с.

26. Економічний аналіз: Навч. посіб. / Ред. Ф. Ф. Бутинець. — Житомир: Рута, 2003. — 680 с.

27. Економічний аналіз: Навч. посіб. / За ред. М. Г. Чумаченка. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: КНЕУ, 2003. — 556 с.
28. Економічний аналіз і діагностика стану сучасного підприємства: Навч. посіб. / Костенко Т. Д., Підгора Є. О., Рижигов В. С. та ін. — К.: ЦНЛ, 2005. — 400 с.
29. Івахненко В. М. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2006. — 232 с.
30. Іващенко В. І., Болюх М. А. Економічний аналіз господарської діяльності: Навч. посіб. — К.: Нічлава, 2001. — 204 с.
31. Ізмайлова К. В. Фінансовий аналіз. — 2-ге вид., стереотип. — К.: МАУП, 2001. — 152 с.
32. Костирко Р. О. Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — Х.: Фактор, 2007. — 784 с.
33. Кадуріна Л. О. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності: Навч. посіб. — К.: ВД Слово, 2006. — 288 с.
34. Литвин Н. Б. Облік і аналіз зовнішньоекономічної діяльності комерційних банків: навч. посіб. — Тернопіль: Карт-бланш, 2007. — 362 с.
35. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003. — 278 с.
36. Мних Є. В. Економічний аналіз: Підручник. — 2-ге вид., перероб. і доп. — К.: ЦНЛ, 2005. — 472 с.
37. Мошенський С. З., Олійник О. В. Економічний аналіз: Підручник / За ред. Ф. Ф. Бутинця. — 2-ге вид., доп. і перероб. — Житомир: ПП Рута, 2007. — 704 с.
38. Попович П. Я. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання: Підручник. — Тернопіль: Економічна думка, 2004. — 416 с.
39. Савицька Г. В. Економічний аналіз діяльності підприємства: Навч. посіб. — 3-тє вид., випр. і доп. — К.: Знання, 2007. — 668 с.
40. Тарасенко Н. Б. Економічний аналіз діяльності промислового підприємства. — 2-ге вид., стереотип. — К.: Алерта, 2003. — 485 с.
41. Тарасенко Н. В. Економічний аналіз: Навч. посіб. — 4-тє вид., стереотип. — Л.: Новий Світ-2000, 2006. — 280 с.
42. Теорія економічного аналізу: Навч. посіб. / Бабець Є. К., Горлов М. І., Жуков С. О. та ін. — К.: Професіонал, 2007. — 384 с.
43. Фінансово-економічний аналіз: Підручник / Буряк П. Ю., Римар М. В., Биць М. Т. та ін. — К.: Професіонал, 2004. — 528 с.
44. Флорова Т. О. Фінансовий аналіз: навч.-метод. посіб. для самост. вивч. і практ. завдань. — К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2005. — 253 с.
45. Цал-Цалко Ю. С. Фінансовий аналіз: Підручник. — К.: ЦНЛ, 2008. — 566 с.
46. Циглик І. І., Кропельницька С. О. Економічний аналіз господарської діяльності підприємства: Навч. посіб. — К.: ЦНЛ, 2004. — 213 с.
47. Чернелевський Л. М. Економічний аналіз на підприємствах промисловості і торгівлі: Підручник. — К.: Пектораль, 2003. — 312 с.
48. Бідюк О. О. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посібн. / О. О. Бідюк, Є. Ю. Шара. — К. : Центр навч. літ-ри, 2012. — 496 с.
49. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік : навч. посібн. / Є. Ю. Шара, О. О. Бідюк, І. Є. Соколовська-Гонтаренко. — К. : Центр навч. літ-ри, 2011. — 424 с.
50. Верига Ю. А. Облік і звітність суб'єктів малого підприємництва : навч. посібн. / Ю. А. Верига. — Полтава : ПУЕТ, 2012. — 264 с.
51. Котенко Л. М. Оподаткування суб'єктів підприємницької діяльності : навч. посібн. / Л. М. Котенко, А. С. Крутова, Т. О. Тарасова. — Х. : Харк. держ. ун-т харч. та торгівлі, 2013. — 387 с.
52. Облік і звітність в оподаткуванні : навч. посібн. / О. О. Бідюк, Є. Ю. Шара. — К. : Центр навч. літ-ри, 2012. — 496 с.
53. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу : навч. посібн. / С. І. Дробязко, Т. М. Козир, С. Б. Холод ; за заг. ред. П. Й. Атамаса. — К. : Центр навч. літ-ри, 2012. — 416 с.

54. Податоквий облік та звітність : підручник / Ю. Б. Іванов, В. В. Карпова, О. Є. Найденко. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 710 с.

55. Прохар Н. В. Податковий облік : навч.-метод. посібн. для самостійного вивчення дисципліни студентами напряму 6.030509 "Облік і аудит" за КМСОНП ПУЕТ / Н. В. Прохар. – Полтава : ПУЕТ, 2013. – 192 с.

56. Прохар Н. В. Податковий облік : навч.-метод. посібн. / Н. В. Прохар. – Полтава : ПУЕТ, 2012. – 162 с.

57. Ткаченко Н. М. Бухгалтерський фінансовий облік, оподаткування і звітність : підручник / Н. М. Ткаченко. – 2-ге вид. доп. й перероб. – К. : Алерта, 2007. – 954 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ НА ВСТУПНОМУ ІСПИТІ

Оцінювання відповіді вступника до аспірантури відбувається на підставі виявленого рівня його підготовленості до науково-дослідної й дослідно-експериментальної діяльності в галузі теорії навчання, ступеня й глибини бачення ним нагальних педагогічних проблем і шляхів їх вирішення.

Критерії оцінювання:

- знання першоджерел і вміння використовувати їх зміст й основні ідеї при аналізі педагогічних проблем;
- оволодіння змістом педагогічних принципів та категорій, вміння оперувати ними при викладенні теоретичного матеріалу;
- уміння демонструвати та аргументувати свої погляди;
- здатність до проведення самостійних наукових досліджень в обраній галузі (спеціалізації).

Оцінювання відповідей на вступних іспитах відбувається за 5-бальною шкалою. Вступника допускають до участі в конкурсному відборі, якщо кількість балів з вступного випробування складає не менше 3 за 5-бальною шкалою.

Результати вступних іспитів оголошують вступникам у день складання.

5 балів – якщо під час відповіді на питання продемонстровано вільне оперування педагогічними знаннями з усіх галузей педагогічної науки, здатність підтримати проблемну дискусію, професійну ерудицію в передбачуваній сфері наукового дослідження, поінформованість щодо найбільш важливих педагогічних ідей, які висловлювалися в минулому та є предметом наукових дискусій сьогодні, володіння поняттєво-категоріальним апаратом сучасної педагогіки; виявлено науково-аналітичні здібності, здатність виокремлювати педагогічні факти, явища, події й описувати їх мовою педагогічної науки, використовувати теоретичні знання як основу й метод пізнання, знаходити й бачити проблеми для здійснення актуальної науково-педагогічної діяльності, комбінувати знання для більш глибокого розуміння проблем і збагачення професійних знань.

4 бали – якщо загалом розкрито зміст питань, показано загальну наукову ерудицію, науково-аналітичні здібності, проте не виявлено та необґрунтовано сучасні проблеми в розвитку педагогічної науки не наведено власне бачення шляхів їх вирішення.

3 бали – ставиться вступникові до аспірантури, який розкрив основний зміст питань, однак припустився окремих неточностей у трактуванні провідних науково-педагогічних категорій, концепцій та стратегій розвитку освіти.

2-1 бали – фіксується у випадку відсутності знань науково-теоретичних джерел та основних проблем обраної наукової спеціальності, за умов неадекватної відповіді на питання

Гарант

Ірина САДОВСЬКА

Відповідальний секретар

Олег ДИКИЙ